

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Quid conferendum sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Animabus Pastorum, perinde ac de Animabus Ovium: æquum est igitur, ut suos Cooperatores & Coadjutores in Curâ animarum eligat. Ille præterea est Director Cultûs & Officii Divini; ejus est igitur præferre personas, ad illud celebrandum destinatas. Cùm Exemptiones imminuant multiplicem hanc Episcopopi potestatem quoad Exemptos, ejusque partem ad eorum Superiores, vel ad Collegium transfulerint; accidit, ut illi Superiores sine, vel cum Collegio, aut Collegium sine Superioribus, contulerint Sedes, quarum concessio erat juris Episcopalis. Hac viâ primùm Monasteria, tum Capitula acquisiverunt jus conferendi. Quoad Collegia non exempta, Collatio ad ea transit; ob negligentiam Episcoporum vel multipliciter negotiorum. Ex Consiliariis Episcoporum in defectu Membrorum sui Corporis, aut ex Sociis in eodem defectu, evaserunt soli Electores. Consuetudo & Præscriptio eos in quasi Possessione istius juris constituit & confirmavit, eamque servaverunt. Unde oritur distinctio duplicis generis Collatorum in unaquaque Diocesi, aliud Superiorum, aliud Inferiorum; & cùm hi jus suum ab illis acceperint, hæc prærogativa Superioribus fuit conservata, ut, si conferant tempore dato Inferioribus ad conferendum; hi autem sine querela tempus elabi finant, Collatio firmâ sit & stabilis.

Fundationes quoque multis Privatis aut Collegiis tribuerunt jus conferendi. Privilegium hoc est merces, quâ Ecclesia Fundatorum Liberalitatem remunerari dignata est. Sunt Laici, qui, perinde atque Ecclesiastici, fruuntur hoc honore, *Cap. ult. de Concess. Præbend.*

Cùm Pontifices asseruerint, se esse Pastores omnium Pastorum, Ordinarios Ordinariorum, uno verbo Episcopos Ecclesiæ Universalis, sibi que hac ratione competere Plenitudinem omnis Jurisdictionis Ecclesiasticæ, seque esse illius Fontem, à quibus in ceteros manant; illi sibi arrogaverunt Jus conferendi omnia Beneficia, ubicumque sita forent, & consequenter mandandi, ut omnibus, qui sibi placuissent, darentur; sibi illa reservandi, ac de iis, prout libuerit, disponendi: unde apud eos remansit jus Præventionis, quo fruuntur; & quædam Reservationes, quæ sunt etiam in usu.

Omnnes Collatores præfati, sunt Collatores Ordinarii, suoque proprio nomine conferunt; eatenusque inter se discrepant, quòd alii jus illud habeant ex natura suæ Dignitatis; alii, vel ex Privilegio, vel ex Consuetudine, vel ex Præscriptione, vel ex aliquo Titulo singulari.

Alii sunt Collatores, qui Jus illud per Commissionem exercent: tales sunt Vicarii Generales Episcoporum; magni Vicarii Abbatum; Legati Pontificis; Procuratores speciali mandato constituti: omnes hæ Collatorum species alieno nomine conferunt, suntque vel *Ordinarii*: v. gr. cùm delegantur ad conferendum, aut omnia Beneficia Collationis Delegantis, aut aliquod genus; vel sunt *Delegati*: tales sunt ii, qui delegantur tantum, ad conferendum aliquot Beneficia determinata, quamvis Deleganti aliorum Collatio competat: utriusque possunt præveniri à Delegante, qui eos tantum delegavit, ut suum defectum supplerent.

Ad occurrendum malis, quæ ex longioribus vacationibus Beneficiorum oriuntur, Canones definiunt tempus, quo elapso, Collatio pertinet ad Superiorem.

Post has observationes, abstinere possemus à discutiendis sigillatim *Regulis*, & à notando Ordinis defectu. De utroque Capite nihilominus breviter loquemur.

Reg. XVII. Autor orditur à Laicis, in quibus agnoscit jus conferendi, si Episcopus consenserit. *Can. 36. 37. 38. 39. CAUS. XVI. QUÆST. VII.* laudati non loquuntur de Collatione, ad quam faciendam Laici non indigent Episcopi consensu. Sed de Præsentatione, quæ effectum suum fortiri non potest, nisi admittatur ab Episcopo; cùm hoc jus non sit in

Laicis; nisi ex Privilegio; oportuisset prius loqui de Episcopo; & Jure Communi, in omni tempore, & in omni Regione Collatore.

REG. XVIII. Can. II. CAUS. XVI. QUÆST. VII. loquitur de Collatione Parochiarum & Præbendarum, quas dicit conferri non posse, nisi ab Episcopo, nominatim excludendo Archidiaconum, & Archipresbyterum, Præpositum, seu Decanum.

REG. XIX. & XX. pertinent; ad Sedis vacationem, de quâ supra *Cap. II.* Quod legitur in *Cap. 7. de Rescript.* laudato in *REG. XX.* attentionem meretur: scilicet, Capitulo Sedis vacantis significari potest gratia Expectativa; ad Episcopum inscripta: is autem, qui deinceps eligitur, eam tenetur exequi sine novâ notificatione; quod provenit ex eo, quòd Capitulum tunc Episcopum representet. Vid. *GONZAL. ibid.*

REG. XXI. loquens de Jure conferendi pertinet ad Pontificem, ejus tantum facit mentionem, quòd habet in Beneficia vacantia in Curia, nec exponit, in quo illud consistat, nempe in affectandâ ad Pontificem Collatione omnium Beneficiorum vacantium in loco, ubi residet Pontifex, & viginti circum leucis: *Sex* affert *Exceptiones*, quarum *Prima* satis enucleata non est. Ea videri debet in *CLEMENT. I. Ut lite pendente, nihil innovetur.* Sedulo, collegimus & accuratissimâ Methodo disposuimus quòd Juris Textus circa hanc Reservationem docent.

REG. XXII. supponens, Legatum habere Jus conferendi, docet, eum posse sibi reservare Beneficia Patronatus Ecclesiastici, si sit Legatus à latere; sed, non posse nisi specialem permissionem à Pontifice impetraverit: potestatem utriusque extingui unâ cum Legatione, quoad negotia integra: non posse eum secundam reservationem facere, pendente primâ: non posse reservare Ecclesiam cathedrallem, aut Regularem, aut Collegiatam; neque Dignitates Electivas. *REG. XXVI.* etiam loquitur de eo, quòd non potest Legatus; quoad Collationem.

REG. XXIV. XXV. loquuntur de Jure conferendi Delegato, & *XXIII.* de Concollatoribus. Quod dicit, loquendo de Exceptionibus Generalibus, respicit Devolutionem Collationis ad Superiorem, eò quòd inferior non contulit intra Sex menses, aut contulit personis vel indignis, vel incapacibus; Idem est de *REG. XXVII.* de Devolutione: ea ex professo tractavimus & inferuimus quidquid circa illam in Jure reperitur.

Quid Conferendum sit?

Questionem hanc solvit *REGULIS XVIII.* quæ incipiunt à *XXVIII.* usque ad *XLV.* Dicit in *XXVIII.* neque conferenda, neque promittenda esse Beneficia nondum vacantia; quòd exponit per multas Exceptiones, Replicationes &c. non necessarias: nam Exceptiones reducuntur ad *casus*, in quibus Beneficia vacant Jure, & non pertinent ad Regulam, quæ extenditur ad omnia Beneficia, quæ nullo modo vacant, neque Jure, neque facto. Porro, cùm Replicationes sint pro Regulâ adversus Exceptiones, si Regulæ sua lux atque extensio restituantur; Replicationes sunt inutiles, sicut Exceptiones, quibus cadentibus, evanescent Duplicationes Exceptionibus respondententes.

REG. XXIX. argumento aliena est; nam loquitur de Pensionibus; hic autem agitur de Collatione Beneficiorum.

Pleraque ex *Regulis* reliquis ad unicam reducuntur; nempe, Mandata Apostolica; cùm forent odiosa, restringi debebant ad Beneficii genus nominatim expressum, scilicet simplex, Præbendam, Dignitatem, & ad Minora istius generis; v. gr. si loquebantur de Dignitate, restringenda erant ad

Collativas: si loquebantur de Beneficio, non extendebantur ad Pensiones, neque ad Hospitalia, neque ad Beneficia, quorum Impetrans non erat capax: verbum *Ecclesia*, non complectebatur Cathedralium: Mandata, quae dabant Beneficium vacans, non extendebantur ad Beneficia aliis debita: si eodem tempore plura vacarent, quae nemini deberentur, minus duntaxat affectabatur Mandatario: si Collatori mandatum fuisset, ut conferret primum Beneficium vacans, aut suae Collationis, aut alterius, pluribus vacantibus, unum ex sua Collatione debebat: si teneretur dare Beneficium suae Collationis, illud dare non poterat, quod ad Superiorem erat devolutum.

Quantum, quando conferendum: Antecedentia Collationem.

TRES QUÆSTIONES sequentes, quae pertinent ad quantitatem rei conferendae, Locum ubi conferendum, & res praemittendas Collationi, docent 1. Reditus oneri ac Dignitati proportionandos esse, quod ab Argumento Collationis Beneficiorum alienum est; 2. Conferendum esse sine diminutione. 3. Collationem neglectam per Sex menses, ad Superiorem devolvi. 4. Beneficium Patronatus conferri posse sine praesentatione Patroni. 5. Si Patronatus ad Ecclesiam Collegiatam pertineat; Praelatus praesentare debet cum Capituli consensu: si Capitulum dissentiat, Collatio est annullabilis. 6. Collatio fieri non debet sine consilio ejus, qui consulendus est, nisi valde à Loco distans sit, aut defunctus. 7. Non est conferendum juxta preces Haereticorum. 8. Collatio gratuita esse debet. Denique, ubi Collatio non est libera, velut in casibus REG. IV. V. VI. VII. implendae sunt conditiones, quibus illa est obnoxia: proinde *Quatuor illae Regulae* ad unicum rediguntur.

Prima trium Regularum circa adjuncta Collationis restringi debet ad casum necessitatis, & eum, quo Collator Beneficio servitutum imponere potest. Dispositio Textus laudati odiosa est, & restringenda ad casum expressum, nempe eum, qui fuit observatus. Vid. *Cap. 6. & 11. de Prab. & GONZALEM ibid.* REG. II. exolevit; item taxa, de qua loquitur III.

Confectaria Collationis, & de Actionibus Beneficariis.

Quamvis multa sint consequentia Collationem, Autor hic tantum loquitur de obligatione accipiendi Ordinem annexum Beneficio, & de petitione Beneficiorum in Jure; circa quam observandum est, eam nasci vel ex Jure remoto, vel ex proximo ad Beneficia: prius nascitur ex Praesentatione, vel Expectativa; posterius ex Collatione, sive imperfecta, quae vocatur *Institutio*, sive perfecta, quae vocatur *Collatio*, sive ex alia quavis Provisione, imprimis ex Electione & Confirmatione ipsius. De causis hujus petitionis disseritur in REG. LIX. & sequent: Exceptiones ejus sumuntur ex amissione Jurium; Replicationes pertinent ad casus in *Regula* comprehensos. Duplicationes Exceptionibus respondent. Argumento *Regulae* & Exceptionum rite enucleato, corrumpit totus ille apparatus Replicationum & Duplicationum.

Cui competat Actio BENEFICIARIA?

Loquendo in Quaestione praecedente, de causis hujus Actionis, indicatae sunt Personae, quibus illa competit: nam tales sunt ea, quae Jus habent remotum, aut proximum ad Beneficia: unde fit, ut, in discussione hujus Quaestionis, exponendi sint casus,

in quibus plures Personae concurrunt ad idem Beneficium, agiturque de Praelatione aliis, alteri. Tres sunt casus. *Primus*: is, in quo Capitulum plures Personas in numerum Canonicorum adsciscit, cum sponsonne primam Praebendam vacaturam iis conferendi; & tunc ii, qui autoritate Apostolica recepti sunt, anteferuntur iis, qui recepti sunt autoritate Capituli, inter quos ponuntur illi, quos admittit cum licentia Pontificis. Casus hic rarus est, & exponitur in REG. LX. *Secundus* est, cum plures extant Mandatarii ad primum Beneficium vacans in eadem Ecclesia, & tunc is, cujus Mandatum anterior est, praefertur aliis, nisi aliquis eorum habeat clausulam *Anteferri*. Genus hoc desit esse in usu: exponitur in REGULIS LXI. LXII. LXIII. *Tertius* est is, quo Patronus Laicus successivè, aut simul, plures Clericos ad idem Beneficium praesentat; & tunc praelatio datur ei, qui Institutionem ante alios accipit; species hujus casus, quem exponit REG. LXIV: est in praxi.

REG. LX. pertinet ad Beneficii accessorium, scilicet Praebendam debitam Canonicatui: ceterae Beneficium respiciunt.

De Jure Actionis Beneficariae, Adjunctis ejus, & Confectariis.

Tres Quaestiones jungimus, idcirco quod de singulis unicum verbum sit dicendum, nempe. 1. *Judex Loci*, in quo situm est Beneficium, cognoscere debet de Actionibus Beneficariis, nisi extent circumstantiae, quarum cognitio pertineat ad Superiorem v. gr. si agatur de Dispensatione Pontificia REG. LXV. 2. Mandata sunt odiosa, *Cap. 4. de Prab. in 6.* laudato in REG. LXVI. Possessionis Quaestio ante Petitorium proposita, definiri debet, antequam agatur de Petitorio. Duo anni concessi sunt ad illud prosequendum & judicandum REG. LXVII. 3. in Quaestione circa denegationem Provisionum, eas *Judex* dare potest ei, quem iniquam repulsam passum fuisse judicat, CLEMENT. 3. de *Rescript.* REG. LXVIII.

Et haec sunt Observationes in primam Partem hujus Capituli, quae respicit acquisitionem Beneficiorum, sub nomine *Collationis* contentam: è quibus patet, multa esse vitia, tum ex parte ordinis, tum ex repetitionibus, vel ex parte Exceptionum, Replicationum, Duplicationum inutilium, vel ex parte rerum abrogatarum.

De amittendis Praebendis & Dignitatibus.

Haec sunt observanda circa secundam Partem, de Amissione Beneficiorum, incipientem à REG. LXXI. Exceptio hujus *Regulae* non est accurata; nam Officium, non est Beneficium: *Regula* autem loquitur de Beneficiis, de quibus dicit, illa non posse auferri sine causa; proinde Officia excipi non debent.

Causae Amissionis Beneficiorum.

Exponendo Quaestionem hanc per *Regulas* XXXIII. plures affert argumento alienas. Tales sunt ea, quae respiciunt nullitatem Provisionum: haec enim obstat acquisitioni; amissio autem acquisitionem legitimam supponit. Proinde, haec *Regulae*, quae pertinent ad acquisitionem, male collocantur sub amissione, posito quod sub illa fuerint omissa; aut inutiliter iterantur, si continentur sub acquisitione. Ut iis, in hac Quaestione, uteretur, dicendum erat, crimina & defectus, quae Provisiones irritant, privare Beneficiis, cum emergunt post Provisionem; vel privationem mereri. Quoad crimina, allegare debuisset: 1. Omnia, quae Beneficii vacationem, ipso facto, operantur; ea collecta sunt in *Regulis* circa Irregularitatem. 2. Ea, quae per privationem puni-